

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീകവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ
ശ്രീമദ്വേദകടനാഥസ്യ വേദാന്താചാര്യസ്യ കൃതിഷു
യാദവാഭ്യുദയേ മഹാകാവ്യേ

॥ അഷ്ടമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ അഷ്ടമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീമാൻ വേങ്കടനാഥാർയഃ കവിതാർകികകേസരീ |
വേദാന്താചാര്യവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

അഥ പ്രസൂനായുധഭാഗധേയാ -
 ന്യായരഞ്ജമന്ദാനിലസൗതികാനി |
മധുപ്രസംഗാത്മധുരാണി യൂനാ -
 മനുഷ്ഠശീതാൻയഭവന്ദിനാനി ||8.1 ||

അനേകരുപൈഃ സ്വയമേകരുപഃ
 കാലാത്മകം രൂപമകാലകാൽയഃ |
ഋതുപ്രഭേദൈരനുഭൂയ രേമേ
 രാമാസഖോ രാമമനുപ്രയാതഃ ||8.2 ||

ഹേമന്തപൂർവഃ ശിശിരാന്തിമശ്ച
 ശരച്ച സംഭൂയ വസന്തവൃത്തയാ |
ശന്നൈഃ ശന്നൈഃ ശാന്തിമുപേയിവാംസഃ
 തദ്വൈഭവാത്തന്മയതാമിവാപുഃ ||8.3 ||

പ്രായേണ പഞ്ചായുധപഞ്ചവക്ത്രഃ
 പലാശകോശാകൃതിമാദദാന്നൈഃ |
മനസ്വിനീമാനഗജേന്ദ്രഭദ്രാത്
 സശോണിതൈഃ പാണിരുഹൈശ്ചകാശേ ||8.4 ||

ജഗന്തി പുണ്യേക്ഷുശരാസന്നേന
 പ്രസൂനബാണൈരപി ജേതുമിച്ഛാഃ |

അസൂചയന്നാത്മഭുവഃ സ്വനാദൈഃ

അവ്യാഹതാമാശിഷമന്യപുഷ്പാഃ || 8.5 ||

വരാംഗനാവക്ത്രപദാംബുജാനാം

സ്വാഭാവികീം സൗരഭരാഗലക്ഷ്മീം |

പ്രപിത്സമാനൗ പ്രസവൈസ്തദർഹം

ഭേദധാ ദ്രുമൗ ദോഹദമന്വഭൂതാം || 8.6 ||

തീക്ഷ്ണാരുണാഗ്രാഞ്ചിരപ്രരോഹാത്

ചകാശിരേ ചമ്പകകുട്മലാനി |

ദത്താനി കാമോത്സവമംഗലാർഥം

ദീപാങ്കുരാണീവ വസന്തലക്ഷ്യാ || 8.7 ||

മുക്താപഗാമഗസമുത്ഥിതാത്മാ

ഭൂയോ ഭജൻപുഷ്പരജോദിഷേകം |

ചചാര മന്ദം മലയാദ്രിവാതഃ

ചേതോഭുവോ ദൃപ്ത ഇവൗപവാഹ്യഃ || 8.8 ||

പുഷ്പേഷു സംയോഗവിയോഗവൃത്തൗ

ക്രമാദ്ഭജന്തീ നതിമുനന്തിം ച |

വനാന്തരേ ഷട്പദപക്തിരാസീത്

മഞ്ജുസ്വനാ മന്മഥചാപമൗർവീ || 8.9 ||

വസന്തക്ലൃപ്താൻമദനസ്യ ബാണാത്

ആന്ദോലയന്നുനമനോകഹേഷു |

ദിനേ ദിനേ ദക്ഷിണമാതരിശ്വാ

ഗതാഗതാഭ്യാം ഗണയാഞ്ചകാര || 8.10 ||

ആഘൂർണ്യമാനൈരഭിതോ നഭസ്യാൻ

കാന്തൈഃ പ്രദീപൈരിവ കർണികാരൈഃ |

വനശ്രിയോ മാധവസംഗമാർഹം
മംഗൽയനീരാജനമാചചാര ||8.11 ||

പ്രസൂനഹാസാധര പൽലവാനാം
കിഞ്ജൽകരോമാഞ്ചജുഷാമഭുക്ത |
മന്ദാനിലൈരാഹിതവേപമൂനാം
കാന്തിം വസന്തോ വനവൽലരീണാം ||8.12 ||

വിഹാരയോഗ്യാമമ വീക്ഷ്യ വന്ധാമ
രമാപതിം രാമസഖം വിശന്തം |
നഭശ്ചരൈഃ സാകമനോകഹാസ്സം
നാഥം പ്രസൂനോർമിഭിരഭ്യഷിഞ്ചൻ ||8.13 ||

പുഷ്പാകരേണ പ്രതിപന്നശോഭം
ബൃന്ദാവനം നന്ദിതഗോപബൃന്ദം |
പ്രദർശയൻ പ്രാപിത ധേനുവത്സം
രാമാനുജോ രാമമിദം ബഭാഷേ ||8.14 ||

മനോഭുവോ മുർത്തമിവാവലേപം
മാന്ധ്യം മനസ്സാരമിവ ത്വദീയം |
ചിരം ത്വയാ സേവ്യമിഹാർയ മന്ദയേ
ചിത്രം വനം ചൈത്രരമാഭിനന്ദ്യം ||8.15 ||

അമാനുഷ പ്രാപ്യമരൺയമേതത്
പ്രാപ്തസ്യ തേ പാദരജഃപ്രഭാവാത് |
സത്തത്യാപപന്നാ ന ഭജന്തി സത്താഃ
ശാന്താശയാഃ ശാശ്വതികം വിരോധം ||8.16 ||

അചിന്ത്യ ഭൂപ്തസ്തവ സന്നിധാനാത്
അന്ധോന്ധ ജാതീയദശാം ദധാനാഃ |

സിംഹീവശാസ്തന്യവിഭോ ഭജന്തേ
സുഭ്രാത്യതാം കേസരിദന്തിപോതാഃ ||8.17 ||

ത്വദർപിതസ്യാദൃത്യുണാദിനീനാം
ത്വദ്യംശനാദാമൃതപായിനീനാം |
മന്യേ ഗവാം വത്സഗണാവൃതാനാം
വിഷ്വഗ്വനം വിശ്രമയോഗ്യമേതത് ||8.18 ||

വസന്തലക്ഷ്യാ ഇവ വാസഭൂമിം
സങ്കൽപയോനേരിവ ശീൽപശാലാം |
രതേരിവാരാമവിഭൂതിമന്യാം
വന്യാമിമാം വേദ്മി തവോപകാർയാം ||8.19 ||

വനസ്ഥലീയം മകരന്ദവർഷൈഃ
അതോയകർമാന്തികമാന്തസേകാ |
പ്രസ്തൗതി പർയാപ്തപരാഗജാലാ
സമീഹിതം സഞ്ചരണോത്സവം തേ ||8.20 ||

നഭഃസ്സൃശാമത്ര മഹീരുഹാണാം
നീഡാദമീ നിഷ്ക്രതിതാഃ സലീലം |
പ്രയുഞ്ജതേ സ്വാഗതമഞ്ജസാ തേ
പ്രായഃ ശുഭാലാപജുഷഃ ശകുന്താഃ ||8.21 ||

വാതാവധൂതാസ്തരവഃ സ്വമൂർധ്നാ
സന്താന സാന്താനിക സംപദന്തേ |
പ്രാഞ്ജ്യരമീ പുഷ്പഫലൈശ്ച നൂനം
വിതൻവതേ വന്ദനമർഹണാം ച ||8.22 ||

ആസ്യാദ്യ ചൂതാങ്കുരമന്യപുഷ്പാഃ
പ്രായഃ സ്വനൈഃ പഞ്ചമമുദ്ഗിരന്തഃ |

ആകാരയന്തീവ വനം ഗതം ത്വാം
ദിവ്യാനമീ ദർശയിതും പ്രദേശാൻ ||8.23 ||

ത്വത്പാദ വിൻയാസ വിശേഷ ധന്യാം
ആപാദയിഷ്യന്ത ഇവാത്മധാത്രിം |
ഏനാം സ്വശാഖാഗ്രകരപ്രയുക്തൈഃ
പ്രചിൻവതേ ഭൂമിരുഹാഃ പ്രസൂനൈഃ ||8.24 ||

നിശാമയന്ത്യാ വനദേവതാസ്ത്വാം
ചകോരസമ്മോഹന ചാരുദീപ്തിം |
പ്രീതിം പ്രഭുതാം പരിവാഹ്യ ഗീതൈഃ
ശീതാശ്രുണാ ശേഷമിവോദ്യമന്തി ||8.25 ||

രസാലരംഭാദി ദവൈരിഹൈതാഃ
ഫലദ്രവൈഃ പിച്ഛിലപാർശ്വഭാഗാഃ |
വത്സാവഗാഹ്യാ വനരാജിമധ്യേ
പൂർണാഃ സുധായാ ഇവ ഭാന്തി കുൽയാഃ ||8.26 ||

കപ്ലാരപദ്മോത്പലകാന്തിഭിന്ധേ
കടാക്ഷ വിക്ഷേപഗുണം ഭജന്ത്യഃ |
അരൺധഭാഗാനഭിതഃ പ്രവാഹൈഃ
ആപ്യായയന്ത്യാപ ഇമാഃ പ്രസന്നാഃ ||8.27 ||

ത്വദ്യക്ത്രപദ്മപ്രതിമാസഹസ്രൈഃ
സംസൃജ്യമാനേവ സപുഷ്പരാത്നൈഃ |
പ്രഭാവതഃ ഖ്യാപിതപുഷ്പരശ്മിഃ
പുണ്യോദകാ പുഷ്പരിണീ വിഭാതി ||8.28 ||

സഞ്ചാരജാതൈഃ ശ്രമവാരിലേശൈഃ
ആലക്ഷ്യ മുകുതാഗുണമണ്ഡനം ത്വാം |

വ്യക്തം നദീ വീജയതീയമാരാത്
അംഭോരുഹൈരാശ്രിത വീചിഹസ്തൈഃ || 8.29 ||

സഹന്തി വാതാതപവർഷവാതാം
സ്തോയേഷു തിഷ്ണന്തി രവിപ്രതീക്ഷാഃ |
തപസ്യതസ്ത്വന്മുഖകാന്തിലോഭാത്
പദ്മാനിമാൻ പശ്ചിമരാമ മന്യേ || 8.30 ||

തരംഗിണീഭിഃ പരിരഭ്യ മൂക്തഃ
സംലാപവാൻ ഭൃംഗരവൈരധീരൈഃ |
ആപൃച്ഛതേ നൂനമതഃ പ്രയാതം
മന്ദീഭവൻ കുന്ദ സമീരണസ്ത്വാം || 8.31 ||

മനഃപ്രസാദം തവ ദർശയന്തി
പ്രാലേയസംഘാതനിഭൈഃ പയോഭിഃ |
ശുദ്ധാ നവേന്ദീവരനീലവാസാഃ
ഛായേവ തേ ശൈവലിനീ വിഭാതി || 8.32 ||

സഹ പ്രയച്ഛന്തി തവ പ്രിയാഭിഃ
ചഞ്ചൂർയമാണാ ഇവ ചക്രവാകാഃ |
ആഹൂയ ദാതാര ഇവാതിഥേയാഃ
കാലോചിതാം കസ്ത്വമിതീവ വാചം || 8.33 ||

വിധൂതവാലവ്യജനാഃ സ്വപക്ഷൈഃ
ചാരുസ്വനാപാദിത ചാടുവാദാഃ |
അഭിന്നവർണാഃ പ്രതിയന്ത്യമീ ത്വാം
രാജോപചാരൈരിവ രാജഹംസാഃ || 8.34 ||

ദിവാപി ഗോവർധന നിർത്ഥരാണാം
സംഛാദിതേ വ്യോല്ലി തുഷാരജാലൈഃ |

ഇഹാതപശ്ചാന്നമസേന ധാമ്നാ

വികൽപ്യതേ ബോധിതപങ്കജോഽപി ||8.35 ||

അതർകിത പ്രാപ്തമവേക്ഷ്യ കാന്ത്യാ

മേഘകരം മേഘകമംബരം തേ |

നിനാദ നിഷ്ഠാദിത ഷഡ്ജഗീതാ

നൃത്യന്ത്യമീ സാനുഷു നീലകംഠാഃ ||8.36 ||

നദീഭിരാശ്വതരംഗലാസ്യം

നാദൈര്യുതം നിർത്യാരദുന്ദുഭീനാം |

ഗായദ്വിരേഫം ഗിരിണാ ത്വദർഥം

പ്രായേണ സംഗീതമിഹ പ്രയുക്തം ||8.37 ||

കലിനജാകുച്ഛഭുവാം സഖീഭിഃ

പ്രച്ഛായവന്യാഭിരധിത്യകാഭിഃ |

സൂതേ ഗിരിഃ സൂചിത നന്ദനോഽസൗ

സ്വർഗൗകസാം സ്വൈരവിഹാരവാംഛരാം ||8.38 ||

അഭ്യാഗതം വീക്ഷ്യ ഭവന്തമാരാത്

സാലാ ഇമേ സാമിനതാഗ്രശാഖാഃ |

സുധാരസസ്വാദുതമാനി ഭക്ത്യാ

സ്വയം പ്രയച്ഛന്തി ഫലാനി ധന്യാഃ ||8.39 ||

പാത്രീഭവന്തസ്തവ വീക്ഷണാനാം

പദ്മാലയാവാസവികൽപിതാനാം |

ചരാചരാഃ കാനി കിയന്തി വൈതേ

തപാംസ്യതപ്യന്ത ഭവന്തരേഷു ||8.40 ||

വിജാനതാം സത്പുരുഷ പ്രഭാവം

പുംസാമമീ പുണ്യതമീഭവന്തഃ |

പ്രായസ്ത്വദംഗീകരണാത്പ്രയാസ്യൻ -
 ത്യാരാധ്യതാമദ്രിവനാവകാശാഃ ||8.41 ||

സംസ്കാരപൂതാഭിരിതിവ വാഗ്ഭിഃ
 സമ്മോദയന്നഗ്രജമാഭിദേവഃ |
 വിജാതലീലോ വിജഹാര ഹൃഷ്യൻ
 വന്ദ്യഃ സതാം വത്സഗണാനുയായി ||8.42 ||

സ്വയംവൃതഃ സ്വൈരവിഹാരലക്ഷ്യ
 മുഹൂർവിതേനേ വിപിനേ മുകുന്ദഃ |
 സ്ഥാനാന്തര പ്രാപ്തി വിഭാവിതാനി
 സ്ഥിതേരഭിന്നാനി ഗതാഗതാനി ||8.43 ||

പ്രഭൃതയാ പുഷ്പഫലപ്രസൂത്യാ
 വദാൻയവൃത്തിനി വനാനി ദൃഷ്ട്വാ |
 സസ്കാര ചിന്താവശവർതിനീനാം
 വ്രജസ്ഥിതാനാം വരവർണിനീനാം ||8.44 ||

പ്രായസ്തദാഹ്യാനവിധൗ നിയോക്തും
 പ്രഗൃഹ്യ വേണും പ്രതിപന്നദൃത്യം |
 ന്ധവേശയത് കുട്മലിതേ സലീലം
 ബിംബാധരേ സൂചിതചിത്തരാഗേ ||8.45 ||

സാമോപപന്നാൻ ക്രമശഃ സ്വരന്ദ്രൈഃ
 സപ്ത സ്വരാൻസപ്തഭിരുദ്യമന്തം |
 പ്രചക്രമേ വാദയിതും വനാനേ
 വംശം പ്രിയോ വൽലവവംശജാനാം ||8.46 ||

മുകുന്ദവക്ത്രാനിലവാദ്യമാനോ
 വേണുർബഭൗ വേദ ഇവ ദ്വിതീയഃ |

രാഗാവധീനാം രഹസാം യദേകം
ഗീതാത്മനാം തസ്യ നിദാനമാസീത് ||8.47 ||

തദ്യംശനാദഃ സുഭഗോന്മുഗച്ഛൻ
അഗ്രേ സരൻസൗരഭമാഗമാനാം |
അയതനിഷ്ഠന മനഃ സമാധീൻ
ആബ്രഹ്മകാനാതനുതേവ ജന്തുൻ ||8.48 ||

ശൃൺവദ്ഭിരുദ്യാന്തമധുപ്രവാഹം
വംശസ്വനം തസ്യ സുധൈകവംശം |
സയുധ്യതാം നൂനമവാപ്യ സർവൈഃ
സന്തൈഃ സ്ഥിതം സാമിനിമീലിതാക്ഷൈഃ ||8.49 ||

മധുദ്രവൈരുൽബണ സമ്മദാശ്രൂ -
ൺയാലേഖ്യനിഷ്ഠനമുഗദിജാനി |
ഉദഗ്രകോശോത്പുലകാനി കൃഷ്ണാ
വംശീനിനാദേന വനാൻയകാർഷീത് ||8.50 ||

ആസ്വാദ്യ തദ്യംശനിനാദമാധിം
ആഘ്രായ തത്സഞ്ചരസൗരഭം ച |
ഭുക്താമൃതാനാം ഭുവി സൗരഭേയഃ
ക്ഷീപ്തേതരാം ക്ഷീബദശാമവാപുഃ ||8.51 ||

വംശസ്വനാസ്വാദ വശീകൃതാനാം
വ്യക്തോദയാനാം വനദേവതാനാം |
സ കർബുരഃ സ്നിഗ്ധതമൈഃ കടാക്ഷൈഃ
സേന്ദ്രായുധോ മേഘ ഇവാബഭാസേ ||8.52 ||

ആധ്യാപയാമാസ സ ശൃംഗമഗ്ര്യം
ശംഖം തമാഭൂതമിവാത്മയോഗാത് |

ജഗൗ ച ഗേയാനി ബഹൂനി യേഷാം
ഗാന്ധർവ വേദോപി ന പാരദൃശ്വാ ||8.53 ||

ത്രിസ്ഥാനയുക്തസ്വരഭൂഷിതം തത്
ത്രിധാ സ്ഥിതം ഗ്രാമവിശേഷയോഗാത് |
അരഞ്ജയത്സപ്തജഗന്ത്യയത്താത്
ഗീതം ഹരേരാഹൃത കിന്നരൗഘം ||8.54 ||

വിലാസ വാക്യൈരിവ വേണുനാദൈഃ
ദിവ്യേന ഗീതേന ച ദൈത്യഹന്തൂഃ |
നിവേദിതാർത്ഥാഃ സുഭൃശഃ സ്വവാസാത്
ആജഗ്മുരാകർഷണ മന്ത്രതീക്ഷ്ണൈഃ ||8.55 ||

അനിഷ്ടശബ്ദൈർവലയൈരപോദ്ധാഃ
കാഞ്ചാപ്യവജ്ഞാതപദോപഗത്യാ |
ഗുണാവകൃഷ്ടാഃ പ്രിയമാപ്തുമീഷുഃ
കാമോപദിഷ്ടേന മഹാപഥേന ||8.56 ||

ആദിശ്യാമാനാം പ്രിയവംശനാദൈഃ
ആശാം നിജാശാമിവ നിർവിഘാതാം |
തദാസ്ഥിതാം പ്രാസ്ഥിഷതാശു ധന്യാം
ആസന്നസന്ധ്യാധികരാഗഭാജഃ ||8.57 ||

മധുവ്രതാധിജ്യശരാസനേന
പുഷ്പാത്മകം സന്ദധതാ പുഷ്പത്കം |
അനുപ്ലവേന വ്രജതാ ബഭൂവേ
താസാമനംഗേന തദോദ്യതാനാം ||8.58 ||

ആദേശയോഗൈരഥ തത്ര ഗോപ്യോ
നിവാർയമാണാ അപി ദുർനിവാരാഃ |

ആനിൻയിരേ രാഗമയൈർമഹൗഘൈഃ

ക്ലേശാപഹം കൃഷ്ണസുധാപയോധിം || 8.59 ||

ത്വരാസഖീനാം പുരതഃ പ്രചേലേ

തരസ്വിനാ നിഃശ്വസിതേന താസാം |

സദാഗതി പ്രാർഥനയാ സമേതം

ദൂരസ്ഥിതം കൃഷ്ണമിവോപനേതും || 8.60 ||

പ്രായേണ വേഗാത്സുഭൃശാം വിഭിന്നഃ

പ്രകീർണമുക്താഫലപുഷ്പജാലഃ |

പ്രസ്താവയൻ കാമവിഹാരനാട്യം

ഹാരഃ സമാലക്ഷ്യത സൂത്രധാരഃ || 8.61 ||

അവസ്ഥിതം ക്വാപി കദംബമൂലേ

വൽഗുസ്ഥിതം വാദിത മഞ്ജുവേണം |

സാചീകൃതാക്ഷം ദദൃശുസ്തരുൺയഃ

സ്വാദ്യം സതാം സ്വസ്തികചാരുജംഘം || 8.62 ||

തദംഗശോഭാമവലോക്യ ദിവ്യാം

വിസ്മേദഭാവം വ്രജതേവ ദൂരാത് |

അമോഹയദ്യൗവതമാദിധൂർതഃ

സന്തോഷദിഗ്ധേന സമീക്ഷണേന || 8.63 ||

ദ്രുതാഗതിവ്യാകുല ഭൂഷണാസ്താഃ

കിഞ്ചിത് സമുച്ഛാസിതനീവിബന്ധാഃ |

പര്യാകുലാക്ഷ്യഃ പരിവാര്യാ തന്മധുഃ

കൃഷ്ണം കൃപാധീനദൃശം കൃശാംഗ്യഃ || 8.64 ||

സ വൽലഭഃ സംസദി വൽലവിനാം

ബർഹസ്രജാ ദർശിതദാനരാജിഃ |

ഉദഗ്രശൃംഗധ്വനിരാബഭാസേ

ദൃക്ലോ വശാനാമിവ വാരണേന്ദ്രഃ || 8.65 ||

അവൃദ്ധിസങ്കോചമിവേന്ദുമന്യാം

അകാർമുകം കാമമിവാത്തവേണും |

തമദ്ഭൂതാനാമിവ രാശിമേകം

ഗോപ്യസ്തദാത്മാന ഇവാൻവഭൂവൻ || 8.66 ||

സുരാംഗനാഭിഃ സമയേ ധൃതായാം

സ്വേനൈവ ഗോപാകൃതി ഭൂമികായാം |

അകർമവശ്യസ്യ വിഭോസ്തദാസീത്

അർചാഫലസ്തർശനമാത്ര ലീലാ || 8.67 ||

ന ഖൽവമുഷ്യ പ്രമദാമദാന്ധ്യം

ന കുത്സനം തത്തദഭീഷ്ടദാതുഃ |

ന ധർമസംസ്ഥാപനബാധഗന്ധഃ

ശുദ്ധാനുചിന്ത്യാ ഹി ശുഭസ്യ ലീലാ || 8.68 ||

അനാഗമപ്രത്യയ സംഭവാനാം

ഗുരുത്യജാം ഗോപകുമാരികാണാം |

അനന്തയസംഗാത് സ ദയാലുരാസീത്

അസംഗഘണ്ടാപഥസാർഥവാഹീ || 8.69 ||

പുഷ്പാവചായപ്രവണേന ഗോപ്യഃ

പ്രസാധിതാസ്തേന സ ച പ്രിയാഭിഃ |

അഭിന്നബാഹ്യാന്തരമൈകരസ്യാത്

ആമോദമന്യോന്യസഗന്ധമാപുഃ || 8.70 ||

സ്വലാലനാദാപതിതം സ താസാം

സൗഭാഗ്യദുർമാനമദം വിനേഷ്യൻ |

പുഷ്പാവചായവ്യപദേശലൗൽയാത്
 ആസീദുവീയാനബഹിഃസ്ഥിതോപി || 8.71 ||

അവിപ്രകർഷ്യേപി തിരസ്കരൺയാ
 ക്ലപ്താവൃതിം കൃഷ്ണമനീക്ഷമാണാഃ |
 ഭീമൈരദുയന്ത ഭൃശം തരുൺയഃ
 ക്ഷണൈഃ സ്വനിശ്വാസസമീരദീർഘൈഃ || 8.72 ||

പുഷ്പാവകീർണേഷു വനദ്രുമാണാം
 മൂലേഷു മോഹാലസചേതസസ്താഃ |
 കൃതാസികാഃ കൃഷ്ണവിയോഗവേദാത്
 കാമാസ്രൂപർയങ്കഗതാ ഇവാസൻ || 8.73 ||

വിലീനചിത്താ വിഷമാസ്രൂതാപാത്
 വിലാപയന്ത്യാ വസുധാം വിലാപൈഃ |
 അദൃശ്യരൂപസ്യ ഹരേരഗായൻ
 ഗുണാംശ്ചരിത്രാണി ച ഗോപകന്യാഃ || 8.74 ||

മുകുന്ദ വിശ്ലേഷവിമോഹിതാനാം
 സംശ്രൂയമാണാനി മുഹൂർവനാന്തേ |
 ശമപ്രദാൻയാത്മവിദാമഭുവൻ
 ത്രയുന്തഗന്ധീനി വചാംസി താസാം || 8.75 ||

സ മായയാത്മാനമസൗ പരേഷാം
 പ്രച്ഛാദ്യ സന്ദർശയതി പ്രസാദാത് |
 ഇതീമമർഥം പ്രഥയൻപ്രിയാണാം
 ദൃഷ്ടിം ശുഭാം ദാതുമിയേഷ താസാം || 8.76 ||

താസാമഥ സ്മേരമുഖാംബുജേന
 ശ്യാമേന പീതാംബര ചിത്രിതേന |

ആവിർബഭൂവേ സഹസാ പൂരസ്താത്
 മധുദ്വിഷാ മൻമമമൻമമേന || 8.77 ||

തമേകചിത്താഃ പ്രതിസന്നിവൃത്തം
 യാതേന നൃത്യന്തമിവാദ്ഭുതേന |
 ഗോപ്യഃ പുനർജാതമിവാത്മനൈവ
 പ്രേക്ഷന്ത സമ്മോദപയോധിമഗ്നാഃ || 8.78 ||

നവേന്ദുരേഖാ കൃശപാണ്ഡുരാംഗീഃ
 താപാശ്രൂസന്ദർശിത വാഹ്നിതോയാഃ |
 ദദർശ ഗോപീരവതാരഗോപഃ
 ശ്വാസൈസ്ത്രിലോകീമിവ ശോഷയന്തിഃ || 8.79 ||

അവിധ്യതൈകഃ പ്രണയാപരാധീ
 യോഗൈരലക്ഷ്യോ യുഗപത്പ്രയുക്തൈഃ |
 ആവർജ്ജിത ഭൂധനുഷാമമോഘൈഃ
 ഏണീദൃശാമീക്ഷണ ചിത്രപുംബൈഃ || 8.80 ||

പ്രസാദ ജീവാതുഭിരംഗനാനാം
 പ്രത്യേകമന്യാഭിരലക്ഷണീയൈഃ |
 വിലാസചാടുകൃതിവിലോകനാദൈഃ
 ആനന്ദയൻ സാന്ത്യനമാചചാര || 8.81 ||

താസാം തദംഗവൃതിഷംഗലോഭാത്
 സൈരന്ധ്രികാ വൃത്തിമുപേയുഷീണാം |
 വിരക്ത നിധ്യേയപദഃ സ രാഗീ
 രാഗാധികാം പ്രാസ്തൂത രാസലീലാം || 8.82 ||

തദഗ്രഹസ്ത ഗ്രഹണാർഥിനീനാം
 സ സവ്യതോ ദക്ഷിണതശ്ച തിഷ്ഠൻ |

ബഭാര വിദ്യുദ്യവധാനഭാജാം
വാത്യാജുഷാം വാരിമുചാമഭിഖ്യാം ||8.83||

ദ്വയോർദ്വയോരേകതയാ സ താസാം
മധ്യേ സ്ഥിതോ മണ്ഡലരാസനൃത്തേ |
കരദ്യസ്തർശരസേന കാന്താഃ
പ്രത്യേകമാനന്ദ്യ ഭൃശം നനന്ദ ||8.84||

അപാരമാവർതയതാ രസാഞ്ചിം
രാമാനുജോ രാസജവേന ദീവ്യൻ |
പദാശ്രിതാനാം ഭ്രമശാന്തിഹേതുഃ
പ്രിയാസഹസ്രം ഭ്രമയാഞ്ചകാര ||8.85||

സ്വമായയാ ഘൂർണയതോ മഹത്യാ
വിശ്വാനി ഭൂതാനി വിഭോരജസ്രം |
രാമാജനം രാസവശം വിധായ
സ്വസ്വ സ്വയം പ്രാപ നിദർശനത്വം ||8.86||

സ്വപാദപാംസുസ്തപിതാകൃതീനാം
സ്വിദ്യൻമുഖീനാം വ്രജസുന്ദരീണാം |
ലംബാലകാനാം ലലിതസ്മിതാനാം
ലാഭാത്സ്വയം ലബ്ധ മനോരഥോഭൂത് ||8.87||

സനൃത്തഗീതേന വിഹാരയൂനാ
ഗോപീജനൈരന്തരിതേന ബദ്ധം |
തദഭ്ദുതപ്രസ്ഥിതി രാസചക്രം
ജവാദലക്ഷ്യാന്തരമാബഭാസേ ||8.88||

ജഗുഃ സഹർഷം ദിവി ദേവകന്ധാഃ
ദിവ്യാസ്തദാ ദുന്ദുഭയഃ പ്രണേദുഃ |

പപാത കൽപദ്രുമ പുഷ്പവൃഷ്ടിഃ
സദർചിതേ സംശ്രിതരാസലീലേ ||8.89||

ഗൃഹീതഹസ്തദ്വിതയാഃ സലീലം
മിഥ്യാഭുജംഗേന മൃഗീഭ്യശസ്താഃ |
പരിഭ്രമന്ത്യോ വിപരീതവൃത്തയാ
പ്രക്രാന്തരാസാം ഭുവമഭ്യജാനൻ ||8.90||

മനോജ്ഞമൽലീഹസിതേന താസാം
രമ്യേണ കൃഷ്ണോ രജനീമുഖേന |
അന്യാഭ്യശീം പ്രീതിമനന്യയോഗാത്
ആപാദയിഷ്യൻവിരരാമ രാസാത് ||8.91||

ഉദ്ഭിന്നഘർമാംബുകുണ്ഠം വിഹാരാത്
താസാം കരസ്തർശരസേന ചൈനം |
ലതാഗൃഹേ നന്ദന ഗർഭശോഭി -
ന്യാസീനമൻവാസത ഗോപകന്യാഃ ||8.92||

സ്വലംഭിതൈശ്ചിത്രപലാശപുഷ്പൈഃ
സംവീജ്യമാനോ വിടപൈഃ പ്രിയാഭിഃ |
നിദർശയാമാസ വനാന്തരാലേ
നീലാദ്രിമുദ്ഭ്രാന്ത മയൂരബൃന്ദം ||8.93||

വിചിത്രലീലാഹിതവേപമുനാം
താസാമനാസാദിത വിശ്രമാണാം |
താപോപശാന്തൈ തപനാത്മജായാം
ആഹ്ലാദനീമദ്ഭിരിയേഷ ലീലാം ||8.94||

മുഖേന തസ്യ ദ്വിജരാജഭാസാ
താരാഭിരാമേണ തമോപഹേന |

പ്രേമാദധിം വർധയതാ പ്രിയാണാം
സഞ്ചിക്ഷിപേ തത്ര സരോജകാന്തിഃ ||8.95 ||

സന്ധ്യാഘനാഭഃ സ തദാ പ്രിയാണാം
മധ്യേ ബഭൗ വാരിജരേണുതാമ്രൈഃ |
ശൃംഗാരദിഗ്ധൈരിവ ദൃഷ്ടിപാതൈഃ
ശൃംഗോദകൈരാപ്തത ചിത്രഭേദഃ ||8.96 ||

സ പദ്മിനീനാം സലിലസ്ഥിതാനാം
ചകാര സഞ്ചീലനമാശു താസാം |
തുഷാരജാലൈസ്സുഹിനാംശുസൗമ്യഃ
കാമോപനേതാ കരയന്ത്രമുക്തൈഃ ||8.97 ||

പടീരപങ്കൈഃ പ്രതിപന്നഗംഗാം
ശോണാൻവിതാം കുങ്കുമസംഗമേന |
കസ്തൂരികാഭിഃ പ്രചിതാത്മവർണാം
കൃഷ്ണപ്രിയാഃ കൃഷ്ണനദീം വിതേനൂഃ ||8.98 ||

അകാലജാതപ്രതിമേന്ദുജാലാൻ
ആകീർണമിഥ്യാശഫരാംസ്തരംഗാൻ |
വക്ത്രാക്ഷിവക്ഷോരുഹബിംബയോഗാത്
അകൽപയൻ കൽപിത ചക്രവാകാൻ ||8.99 ||

സവിഭ്രമാ ചാരുപയോധരാഭാ
താഭിഃ സമം സൂര്യസുതാ പ്രപേദേ |
അലബ്ധപൂർവം തദനന്യലഭ്യം
കൃഷ്ണോപഭോഗേന കൃതാർഥഭാവം ||8.100 ||

നിതംബവക്ഷോജനിരൂഢവൃദ്ധിഃ
മധ്യേ കൃശാ സംശ്രിതനിഗ്ഗ്നാഭിഃ |

വിലോലപദ്മാഗ്രതരംഗഹസ്താ
താസാമഭ്യുദന്യ തമേവ സാധി || 8.101 ||

അസൂയയേവ പ്രമദാജനാനാം
ലക്ഷാഞ്ജനാദീനി വിലോപയന്തി |
നിസർഗശോഭാതിശയപ്രകാശാത്
കൃതോപകാരേവ നദീ ബഭൂവ || 8.102 ||

ചിരപ്രവൃദ്ധം ദയിത്യേനുരാഗം
ചിത്തേ ദുരാസേധമിവോദ്യമന്തി |
പ്രായേണ തത്കാന്തി മധുപഭോഗാത്
ദൃഷ്ടിസ്തദാ രാഗമുവാഹ താസാം || 8.103 ||

അനംഗ രാഗോജ്ജ്വല ചിത്തദേഹാ
വിശ്വാധികം വിവ്യധുരായതാക്ഷ്യഃ |
കപ്ലാരശോഭാഭിതൈഃ കടാക്ഷൈഃ
കാമസ്യ ബാണൈരിവ താപദീപ്തൈഃ || 8.104 ||

വിഗാഹനാദ്ഗോപനിതംബിനീനാം
സംവർധമാനേ സഹസാർബുപൂരേ |
തദ്യക്ത്രശോഭാവിജിതൈഃ സരോജൈഃ
അന്തർഹിതം നൂനമവാപ്തലജൈഃ || 8.105 ||

കൃഷ്ണാംബുദഃ കൽപിതഹസ്തയന്ത്രഃ
ചകാര ഗോപീനയനോത്പലേഷു |
ധാരാംബുസേകാദുപസംഭവന്ത്യാ
രാഗശ്രിയാ രക്തസിലീന്ദ്രശോഭാം || 8.106 ||

മുഹുഃപ്രയുക്താം മുഖപുണ്ഡരീകേ
കദർഥയന്ത്യാ കരയന്ത്രധാരാം |

കാന്തേ കയാചിദധിരേ കരാഭ്യാം
ഗതാഗതാൻയുത്പലകാനനാനാം || 8.107 ||

പ്രയാപിതേ ഗോപികയാ കയാചിത്
കൃഷ്ണാനനം കീചകയന്ത്രതോയേ |
നിമീലനോൻമീലനതസ്സദീയാത്
നക്തന്ദിവം തത്ക്ഷണഭ്യശ്ശമാസീത് || 8.108 ||

തമാർദ്രഭാവാനിബിഡാന്തരീയം
ലംബാലകം രാശിമിവാദ്ഭൂതാനാം |
പശ്ചാദുപേതാ പരിരഭ്യ തസ്ഥൗ
കാചിത്പ്രിയാ കാമവധൂരിവാൻയാ || 8.109 ||

അഭംഗൂരപ്രേമബലേന തസ്യാഃ
ബദ്ധം പ്രിയം ബാഹുലതാദ്യയേന |
സമീക്ഷ്യ കാമാർപിതപാശമൻയാഃ
സംപ്ലാവയാമാസൂരപേതശങ്കാഃ || 8.110 ||

യദംഘ്രീയോഗാജ്ജഗതാം ത്രയാണാം
മന്ദാകിനീ മാൻയതമാ ബഭൂവ |
തയാപി സംഭാവ്യതമാ തദാസീത്
കൃഷ്ണേന സാ തേന കൃതാവഗാഹാ || 8.111 ||

അഥോപചാരാനുപപാദയന്തീ
ദിവ്യേന ദേഹേന ദിനേശകൻയാ |
ആനർച പാദാർപിത രത്നപുഷ്പാ
ഗോപീസഖം ഗോപകുമാരമാഭ്യം || 8.112 ||

സരിദ്ഭിരൻയാഭിരപി പ്രഭാവാത്
പ്രായേണ ഗോപീതനുമാശ്രിതാഭിഃ |

തോഷാദുദൻവത്സുതയോപ ഭോഗ്യഃ
തോയോപചാരേണ വിഭുഃ സിഷേവേ ||8.113 ||

തമുത്തരന്തം സരിതഃ പ്രവാഹാത്
ഉത്താരകം പങ്കമയാത്പയോധേഃ |
മരുത്പ്രയുക്താ വസനാംഗരാഗൈഃ
ആകൽപയന്നപ്ലരസസ്തദർഹൈഃ ||8.114 ||

വ്രജാംഗനാശ്ച ത്രിദശാംഗനാഭിഃ
പ്രസാധ്യമാനാ ബഹുമാനപൂർവം |
രമാസഹായ പ്രണയാനുരൂപാം
സമ്മാനനാം സാധുജനേഷ്യവിന്ദൻ ||8.115 ||

വിഹൃത്യ തസ്തിൻ വ്രജസമ്മുഖീനേ
ചക്രം ഗവാം ശൈലവനാന്നിവൃത്തം |
ഉപാദ്രവത്കശ്ചിദരിഷ്ടനാമാ
കൈലാസപർയായ തനുഃ കകുദ്മാൻ ||8.116 ||

ഖുരാഗ്രവഭ്രേണ വിദാരയൻകുചാം
വിഷാണനിർഭിന്നവിമാനമൂലഃ |
ദുർവാരവേഗോ ദദ്യശേ സ ദൂരാൻ
മൃത്യോരുപക്രാന്തമഹോ മഹോക്ഷഃ ||8.117 ||

ശൃംഗാവരുഗ്ഗ്ഗൈഃ ശകടൈഃ പ്രകീർണം
വൃഷാന്തരൈരാശു വിമുക്തമാർഗം |
വ്രജം തദാ വിപ്ലുതഗോപവർഗം
ത്യക്ത്വാ സ കൃഷ്ണാഭിമുഖം ജഗാമ ||8.118 ||

തമാപതന്തം പ്രതിസഞ്ജിഹാനോ
നിർഹ്രാദവിത്രാസിതദീനധേനും |

വിഷ്ണുഗ്രഹണേന ശൗരിഃ

ചക്രേ വിനിഷ്ഠിതപീനകം ॥8.119॥

അപഹത്യ ദുർജയമരിഷ്ടാനവം

ജഗതാമരിഷ്ടമിവ ജാതവിഗ്രഹം |

വ്രജസദ്ഭിരഭ്യുതവിഹാരതോഷിതൈഃ

സുരസത്തമൈരപി സമം സ തുഷ്ടുവേ ॥8.120॥

അന്യൈരപ്യസുരമലിപ്തചൈരനേകൈഃ

ആതങ്കാൻസ്ഥിരചരസുതിഭിഃ പ്രസൂതാൻ |

ഗോപാനാം പ്രതിവിദ്യേ ഗവാം ച കാലേ

രാമേണ സ്തുതചരിതോ രമാംഗപാണിഃ ॥8.121॥

॥ ഇതി ശ്രീകവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ

ശ്രീമദ്വേദകുടുംബസ്യ വേദാന്താചാര്യസ്യ കൃതിഷു

യാദവാഭ്യുദയേ മഹാകാവ്യേ അഷ്ടമഃ സർഗഃ ॥

കവിതാർകികസിംഹായ കൽയാണഗുണശാലിനേ |

ശ്രീമതേ വേദകേശായ വേദാന്തഗുരവേ നമഃ ॥